

Utbildningsnämndens handlingsplan mot våldsbejakande extremism

2018

stockholm.se

Innehåll

Inledning	3
Definitioner	3
Olika våldsbejakande extremistmiljöer i Sverige	4
<i>Autonoma miljö</i>	4
<i>Vit makt-miljö</i>	4
<i>Våldsbejakande islamistisk extremism</i>	5
Lägesbild	6
<i>Allmänt</i>	6
<i>Webbenkät</i>	6
Förebyggande arbete	7
<i>Pågående arbete utifrån skolans uppdrag</i>	7
Förhinderande arbete	8
<i>Samverkan kring individer i risk att radikalisering</i>	8
Samverkan	9
Kompetenshöjande åtgärder/insatser	10
Uppföljning	10
Sammanfattningen av utbildningsnämndens åtgärder mot våldsbejakande extremism	11

Inledning

Regeringen definierar våldsbejakande extremism som ideologier, rörelser och miljöer som bejakar och legitimerar våld som medel för att förverkliga extrema ideologiska åsikter och idéer¹. Våldsbejakande extremistmiljöer kan utgöra ett hot mot samhällets grundläggande struktur, dess styrelseskick eller de politiska företrädarna på olika nivåer. På så sätt kan våldsbejakande extremistmiljöer utgöra ett hot mot hela demokratin och dessutom ett allvarligt hot mot medborgares möjligheter att utöva sina demokratiska rättigheter. Den som inom en extremistisk miljö begår brott för sin sak, eller stödjer att ideologiskt motiverade brott begås, har tagit sig rätten till tolkningsföreträde och anser sig agera med ett ärofyllt uppdrag där målet är det som de själva uppfattar är det bästa för samhället. Den demokratiska processen underkänns av extremisterna och de ser det därför som motiverat att ta till odemokratiska metoder i kampen för att uppnå det de uppfattar vara det ideala samhället².

I maj 2016 beslutade kommunstyrelsen om stadsövergripande riktlinjer mot våldsbejakande extremism³. Av riktlinjerna framgår det att stadsdelsnämnderna och berörda facknämnder ska utarbeta lokala handlingsplaner. Syftet med handlingsplanerna är att säkerställa en tydlig ansvarsfördelning och struktur för arbetet med att förebygga och motverka våldsbejakande extremism på lokal nivå. Handlingsplanerna följs upp årligen inom ramen för den ordinarie styrningen. Det finns vid stadsledningskontoret en central samordnare för arbetet mot våldsbejakande extremism. Inom utbildningsförvaltningen finns också en samordnare för arbetet mot våldsbejakande extremism, som fungerar som kontaktperson till den centrala samordnaren.

Arbetet mot våldsbejakande extremism är en stor samhällsutmaning och det är mycket angeläget att utbildningsförvaltningen och dess skolor deltar i stadens insatser och inom ramen för uppdraget vidtar nödvändiga åtgärder.

I det följande redovisas utbildningsnämndens handlingsplan mot våldsbejakande extremism. Handlingsplanen följer de anvisningar som stadsledningskontoret har tagit fram⁴.

Definitioner⁵

Nedan framgår definitioner av olika begrepp som används kring våldsbejakande extremism.

Våldsbejakande – med våldsbejakande menas handlingar såsom att stödja, uppmana till eller delta i ideologiskt motiverade våldshandlingar för att främja en sak.

¹ Åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism (Skr. 2014/15: 144)

² Våldsbejakande extremism i Sverige – nuläge och tendenser (Ds 2014:4), s. 17

³ Stadens arbete mot våldsbejakande extremism Riktlinjer till Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram, dnr 155-943/2015

⁴ Anvisningar – lokala handlingsplaner mot våldsbejakande extremism 2017-01-27

⁵ Våldsbejakande extremism i Sverige – nuläge och tendenser (Ds 2014:4), sidan 20-23

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål.

Radikalisering är en social process och det finns olika uppfattningar om hur processen går till. För att skilja ut den icke-våldsbejakande radikaliseringsprocessen används här Sakerhetspolisens smalare definition: Den process som leder till att en person eller en grupp stödjer eller utövar ideologiskt motiverat våld för att främja en sak.

De individer som anslutit sig till våldsbejakande extremistmiljöer har nästan alltid genomgått en radikaliseringsprocess där det går att identifiera betydande likheter i radikaliseringsprocessen oavsett till vilken ideologi en person radikaliserats.

Olika våldsbejakande extremistmiljöer i Sverige

För närvarande finns, i enlighet med Sakerhetspolisens definition, i huvudsak tre våldsbejakande extremistiska miljöer i Sverige: den våldsbejakande högerextremistiska vit makt-miljön, den våldsbejakande vänsterextremistiska autonoma miljön och den våldsbejakande islamistiska extremistmiljön. Därutöver finns ensamagerande extremister som motiveras till våldshandlingar av olika ideologier, men som inte tillhör nämnda grupper eller nätverk.

Autonoma miljön

Den autonoma miljön strävar efter ett klasslöst samhälle utan styre från någon auktoritet. Uppfattningen inom miljön är att dagens demokrati inte är tillfredsställande. Den enda styrelseformen som kan accepteras är ett självstyre från folket. Inom miljön hävdas att kapitalistiska drivkrafter har greppet om dagens samhälle och att detta utgör ett hinder för att uppnå idealsamhället – ett samhälle som är jämställt och klasslöst och där människor med olika ursprung och sexuell läggning ska kunna leva på lika villkor. Vissa sammanslutningar inom den autonoma miljön menar att ett nytt styrelseskick endast kan uppnås genom revolution.

Enligt Sakerhetspolisens bedömning har den autonoma miljöns förmåga minskat under de senaste åren. Detta till trots bildades under 2017 ett nytt nordiskt autonomt nätverk. Detta nätverk kan i förlängningen lägga grunden för ytterligare organisering. Utöver opinionsbildande yttringar och aktiviteter använder individer med koppling till den autonoma miljön också systematiskt och regelbundet våld, hot och trakasserier för att hindra människor från att mötas, utföra sina uppdrag eller sitt arbete och uttrycka sina åsikter.

Vit makt-miljön

Vit makt-miljön ser framför sig ett etniskt homogent samhälle där det inte förekommer inslag av andra kulturer. De menar att människosläktet kan delas in i raser och de ser negativt på invandring av människor som de inte räknar till den vita rasen. Synen på människosläktet som indelad i raser finns inom hela vit makt-miljön även om det varierar hur starkt detta lyfts fram. Uppfattningarna kan variera från föreställningen om ett raskrig där extremisterna är soldater, till en uppfattning om att olika raser ska få tillåtas existera i världen vid sidan av

varandra så länge de olika raserna inte blandas. Omvärlden förknippar ofta vit makt-miljön med den nationalsocialistiska ideologin och flera aktörer inom miljön har anammat denna (även om det inte gäller för samtliga i miljön). Inom vit makt-miljön är en del av målet ett auktoritärt styre och det verkar finnas drivkrafter för tydlig struktur, ordning och totala lösningar. Sedan en tid präglas delar av vit makt-miljön av en utveckling där man oftare talar om kultur istället för ras. De använder benämningar som patriotism eller ”nationella rörelsen” för att beskriva sig själva.

Enligt Säkerhetspolisen har aktiviteten i vit makt-miljön ökat gradvis i Sverige under flera år. Aktiviteterna är främst av opinionsbildande karaktär på offentlig plats. Vid sidan om de opinionsbildande aktiviteterna använder individer inom vit makt-miljön regelbundet och systematiskt våld, hot och trakasserier för att hindra människor från att mötas, utföra sina uppdrag, sitt arbete och uttrycka sina åsikter.

Våldsbejakande islamistisk extremism

Den svenska våldsbejakande islamistiska miljön inspirerades övergripande av en salafistisk-jihadisk ideologi. Detta ideologiska paraply förenar både al-Qaida och Islamiska Staten (IS). IS är en utbrytarorganisation från al-Qaida och skillnaden dem emellan ligger närmast i att IS har en mer extrem syn på vilka de uppfattar som fienden. Enligt IS är alla som inte delar deras ideologi att betrakta som motståndare, vilket innebär att även muslimer som inte överensstämmer med gruppens övertygelser utmålas som fiender och utgör legitima måltavlor. Gemensamt för dem båda är dock att ideologin motiverar attentat mot civila, dels enligt deras egen logik som svar på ockupation av muslimska länder och våld mot muslimer, dels som ett svar på upplevda kränkningar av islam. Målet som beskrivs är att genom våld införa ett islamiskt styre (sharia) inom ramen för en domedagsprofetia. Det västerländska demokratiska styrelseidealet, kolonialismen och förhållanden som tillskrivs västvärlden anses ha fördärvat islam. Västvärldens sekularisering och sätt att leva görs då även till mål för angrepp från miljöns extremister.

I samband med inbördeskriget i Syrien och de spridningseffekter som följde i närliggande länder lyckades IS skickligt profitera på det maktvakuum som uppstod. Genom propaganda på social media attraherade gruppen många anhängare, och när de utropade sitt kalifat i juni 2014 ökade tillströmningen till en nivå som saknar historisk jämförelse. Idag beräknar säkerhetstjänster att drygt 5000 individer rest från Europa för att ansluta sig till gruppen. IS har även uppmuntrat till att anhängare bör utföra attentat i sina hemländer – med de vapen de har att tillgå. Många av de terrorattentat som drabbat Europa sedan 2014 kan härledas till IS - antingen genom attentatspersoner som har haft direkt kontakt med terrororganisationen, eller som på något sett inspirerats av dess upprop och ideologi.

Säkerhetspolisen bedömer att ensamagerande gärningsmän med en våldsbejakande islamistiska ideologi i dagsläget utgör det största hotet. Antalet personer som attraheras av det ideologiska budskapet bedöms ha ökat under de senaste åren och Sverige anses vara ett legitimt men inte prioriterat mål för internationella terrororganisationer.

Lägesbild

Allmänt

Generellt sett är begreppet våldsbejakande extremism nytt och relativt okänt på Stockholms stads skolor. Viss propaganda och försök till rekrytering kan förekomma på skolor, men det sker troligen inte på ett systematiskt sätt. En analys av uppgifterna i stadens incident-rapporteringssysteme IA, visar endast på ett fåtal incidenter där propaganda och agitation har förekommit främst från vitmaktrörelse, som har rapporterats i form av bråk och klotter.

Under 2018 erbjuder säkerhetsfunktionen skolor riktade insatser med utgångspunkt från skolornas individuella behov, bland annat erbjuder information samt stöttning i skolornas arbete mot våldsbejakande extremism.

2018 besöks ett 80-tal skolor, och arbetet fortsätter under 2019, med målsättningen att samtliga kommunala skolor ska besökas. Vid varje skolbesök diskuteras våldsbejakande extremism (VBE) och läget på skolan avseende VBE kommer dokumenteras och sammanfattas i en skriftlig rapport inför tertiärrapport 1 2019.

I samverkan med stadsledningskontoret kommer utbildningar i VBE genomföras primärt för skolpersonal under hösten 2018. 600 deltagare beräknas delta på utbildningarna som planeras till september-oktober 2018. Syftet är att öka kompetensen om extremistiska miljöer.

Lägesbilden varierar över staden och ser olika ut för Stockholms stads cirka 165 kommunala grund- och gymnasieskolor. Lokal samverkan sker mellan stadsdelsförvaltning, polis och skola bland annat utifrån stadens riktlinjer mot exempelvis frågor kopplade till extremism. Vid dessa besök har framkommit att det finns ett behov av kompetenshöjning kring ämnesområdet.

Varje skola identifierar, i dialog med förvaltningens samordnare, behovet av särskilda informations- och utbildningsinsatser. Detta för att bättre kunna anpassa insatserna utifrån lokala förutsättningar och behov.

Webbenkät

Som ett led i arbetet med att skapa en lägesbild över skolornas kunskap, utmaningar och utvecklingsbehov kring VBE genomförde utbildningsförvaltningen under januari 2018 en webbsurvey i stadens skolor. Enkäten skickades ut till samtliga kommunala och fristående grund- och gymnasieskolor i Stockholms stad. Denna enkät kommer att genomföras på årlig basis i arbetet med lägesbilden.

Undersökningen visade att skolorna i liten omfattning konfronteras med händelser (klotter, skadegörelse, symboler, hot eller våld) som är kopplade till våldsbejakande extremism. Den vanligaste kopplingen är i huvudsak till vit-makt miljön.

Skolorna anger att det förebyggande arbetet inte är direkt riktat mot VBE utan indirekt genom de uppdrag som återfinns i skolans styrdokument; läroplaner och kursplaner kring demokrati, mänskliga rättigheter, källkritik och värdegrund. Till det förebyggande arbetet räknas även den samverkan som är etablerad mellan stadsdelar, socialtjänst, polis och skola.

I de fall personal i skolan känner oro för ett barn görs en orosanmälan till socialtjänsten. Detta omfattar även oro kopplad till våldsbejakande extremism. Beroende på de individuella förutsättningarna kan också elevhälsoteam kopplas in.

På frågan om vilken form av stöd skolan skulle vilja ha från central förvaltning uppger flertalet skolor att de inte har några större behov - att dessa redan är täckta med rutiner för orosanmälan, i det värdegrundsuppdrag som finns formulerat i skolans styrdokument och i de samverkansgrupper som finns lokalt i stadsdelarna. Det som eventuellt efterfrågas är framför allt riktade utbildningar och föreläsningar som specifikt rör våldsbejakande extremism samt konkreta tips om var man kan få vägledning och handledning. Det gäller framför allt om hur man kan arbeta förebyggande men också vid akuta situationer som är kopplade till VBE.

Förebyggande arbete

Pågående arbete utifrån skolans uppdrag

En del i skolans uppdrag är att främja demokratiska värderingar. Av skollagen framgår att utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Detta kommer också till uttryck i läroplanerna, kursplanerna och ämnesplanerna, som styr utbildningens och undervisningens utformning och innehåll. Bland de övergripande målen i grundskolans läroplan ingår att ”ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskaper om samhällets lagar och normer, mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar i skolan och i samhället”. Av läroplanen för gymnasieskolan framgår det att de värden som utbildningen ska gestalta och förmedla är ”människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor”. Styrdokumentet fokuserar även på mänskliga rättigheter, kunskap om nationella minoriteter samt vikten av likabehandling.

Det förebyggande arbetet kring VBE i stadens grundskolor är en viktig del av läroplansuppdragen som rör värdegrund, mänskliga rättigheter och demokrati. De tillfrågade skolorna är noga med att understryka att arbetet med VBE sker inom ramen för det förebyggande arbetet mot diskriminering och extremism och för människors lika värde.

Exempel på skolans värdegrundsarbete som kan verka förebyggande även i förhållande till våldsbejakande extremism:

Fokus på hantering av olovlig frånvaro/hög frånvaro. Det har konstaterats att en viktig skyddsfaktor är att klara skolan.

Utbildning av skolpersonal och elever i källkritik som ett stöd i det pågående värdegrundsarbetet. Att vara källkritisk är ett sätt att motstå influenser rörande våldsbejakande extremism.

Därutöver pågår annat arbete som i delar kan kopplas till VBE:

1. Utbildningsförvaltningen - med ett grundskoleområde som pilot – kommer 2019 att etablera ett nätverk av ambassadörer för mänskliga rättigheter/nationella minoriteter på varje skola. Ambassadören ska fungera som länken in till skolan med ett övergripande uppdrag att stödja värdegrundsarbetet. Förvaltningen samverkar med skolverket och kansliet för mänskliga rättigheter i piloten.
2. Tematiskt starta varje termin med dialoger kring trosuppfattning och religion utifrån ett demokratiskt perspektiv med fokus på allas lika värde.
3. Utbilda skolans personal inom diskrimineringsgrunderna och genusfrågor kopplat till demokratiuppdraget.
4. Arbeta inom ett brett spektrum kring normkritik och diskriminering; genom kompetensutveckling av personal, förstärkning av skolbiblioteken med normkritisk litteratur och genom certifiering/diplomering av hela eller delar av skolor.

Skolornas arbete följs upp utifrån gällande regelverk och utbildningsnämndens verksamhetsplan genom mål och indikatorer men även genom tillsyn av Skolinspektionen. Inträffade händelser följs upp genom incidentrapporteringssystemet IA. Anmälningar om kränkande behandling följs också upp av huvudmannen. Underlagen ska framöver återkommande analyseras för att kartlägga lägesbilden, som en grund för beslut om vidare insatser. Detsamma gäller skrivna orosanmälningar och eventuella polisanmälningar.

Information och stöd

Den centrala samordnaren har, i samverkan med de lokala samordnarna, tagit fram en gemensam vägledning som ger stöd kring hur stadens anställda ska agera situationer som rör våldsbejakande extremism. Det är angeläget att förvaltningen aktivt arbetar med att sprida och informera om detta material till samtliga skolledningarna via befintliga informationskanaler. Dessa ansvarar därefter för vidare spridning och implementering inom respektive enhet. Även de fristående verksamheterna kommer att informeras om stödmaterialet via befintliga informationskanaler.

Förhindrande arbete

Samverkan kring individer i risk att radikaliserings

I stadens verksamheter möter medarbetare individer i riskzon för destruktiva livsmiljöer och utanförskap, exempelvis kriminalitet och radikaliserings. Det finns ett behov av att utveckla arbetssätt och metoder för att fånga upp och motverka att individer radikaliserars. Särskilt viktig i detta arbete är samverkan mellan skola, socialtjänst och polis. För att tydliggöra rutiner för gemensam hantering kring radikaliserade individer har ett flödesschema tagits fram. Där beskrivs hur medarbetare i staden ska agera när de känner oro för en individ eller det har inträffat något som kan vara kopplat till våldsbejakande extremism. Se flödesschema i bilaga 1.

Skolan har ett ansvar att anmäla oro till socialtjänsten och utbildningsförvaltningen kommer att informera om rutinerna för hur skolan ska agera, för att säkerställa att orosanmälan görs till socialtjänsten. Samarbete med vårdnadshavare kring elevens kunskapsutveckling och utveckling av sociala färdigheter samt fysiskt och psykiskt mående ingår i skolans uppdrag och kontakter ska tas med vårdnadshavaren. Utifrån individuella förutsättningar kan elevhälsoteamet komma att engageras.

Socialtjänsten har enligt lagstiftning det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp de behöver. Det finns dock inga lagar som stödjer kommuner i att sätta in tvångsåtgärder mot personer som exempelvis återvänt från krig eller rör sig i miljöer med våldsbejakande extremism.

Om en person vill ha stöd kan socialtjänsten erbjuda insatser. Alla ärenden utgår ifrån individens behov, vilket säkerställer att rätt stöd ges utifrån varje enskild individs förutsättningar. Om individen samtycker till att information delas mellan myndigheter och aktörer kan stödet erbjudas inom ramen för tex sociala insatsgrupper. I en social insatsgrupp ingår representanter från olika myndigheter och aktörer. Här kan också företrädare för trossamfund, idrottstränare och andra representanter från civilsamhället ingå, allt utifrån den enskildes behov. Socialtjänst och polis ingår alltid.

Föreningsbidrag och upplåtelse av lokaler

Enligt stadens riktlinjer för arbetet mot våldsbejakande extremism ska inget stöd i form av ekonomiskt bidrag ske från staden till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män. Föreningar som uppmuntrar till våldsbejakande extremism ska fräntas all typ av stöd i den mån de har sådant⁶.

Enligt utbildningsnämndens anvisningar för bidrag till utomstående organisationer ska föreningar som får bidrag ha en inriktning som ligger i linje med stadens riktlinjer och förhållningssätt i principiella frågor som jämställdhet, integration, insatser mot främlingsfientlighet, våld och diskriminering⁷.

Samverkan

Att fördjupa den lokala samverkan är en grundpelare i arbetet mot våldsbejakande extremism. Samverkan ska ske regelbundet inom ordinarie samverkansformer och intensifieras vid behov. Samverkan sker på olika nivåer – skolnivå, områdesnivå och förvaltningsövergripande. Samverkan ska omfatta relevanta aktörer såsom polis och stadsdelsförvaltning (inklusive socialtjänst).

Skolans krisledningsorganisation ska aktiveras när det finnas behov av det. Det är viktigt att elevhälsoteamet ingår i den och engageras i det operativa arbetet. Utifrån bedömning av

⁶ Stadens arbete mot våldsbejakande extremism Riktlinjer till Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram, dnr 155-943/2015

⁷ Anvisningar för bidrag till utomstående organisationer ,dnr 2.5.3-9056/2016

allvarlighetsgrad och omfattning ska respektive skola även följa larmkedjan för att eventuellt aktivera den förvaltningsövergripande krisledningsorganisationen samt vid behov polisen.

Kompetenshöjande åtgärder/insatser

Behovet av kunskapshöjande åtgärder är fortsatt stort. Som ett led i det stadsövergripande stödet beslutade juridiska avdelningen, i slutet av januari 2018, en rättspromemoria som belyser juridiska förutsättningar för delar av kommunens arbete och stadens vägledning för arbetet mot våldsbejakande extremism, som kommer att lanseras under våren 2018.

Det finns en stadsövergripande utbildningsplan för området våldsbejakande extremism. Under hösten 2017 genomfördes en grundläggande utbildning där cirka 1 700 medarbetare deltog. Grundutbildning kommer att genomföras igen under hösten 2018. Med början i april 2018 kommer fördjupningsutbildningar att genomföras riktade till prioriterade verksamheter såsom socialtjänstens mottagningsenheter, arbetsmarknadsförvaltningens uppsökare, utbildningsförvaltningens rektorer, lärare med flera. Fördjupningsutbildningarna planeras i samverkan mellan den centrala samordnaren och respektive förvaltning. Förvaltningarna säkerställer att relevant personal deltar i de stadsövergripande utbildningar som anordnas.

Som ytterligare stöd för stadens medarbetare finns stadens kunskapsunderlag om arbetet mot våldsbejakande extremism samlat på en intranätssida. På sidan finns en presentation som innehåller grundläggande information om våldsbejakande extremism, symboler, lokalt och nationellt stödmaterial, rapporter, boktips och poddar för ytterligare kunskapsinhämtning, filmade föreläsningar med mera. Därutöver anordnas, med början 2018, kunskapshöjande föreläsningar på området. Dessa är öppna för stadens alla medarbetare. I februari föreläste Försvarshögskolan och i maj föreläser FOI, Totalförsvarets forskningsinstitut. Föreläsare för hösten är ännu inte bestämt. Dessa föreläsningar filmas och läggs på intranätssidan för att tillgängliggöras för så stor del av stadens medarbetare som möjligt.

Uppföljning

Enligt stadens riktlinjer ska handlingsplanen behandlas av ansvarig nämnd och godkännas av kommunstyrelsen. Handlingsplanen ska följas upp årligen inom ramen för ordinarie styrning under målet om att Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar. En första uppföljning av vidtagna åtgärder görs i samband med årets verksamhetsberättelse.

Uppföljning sker även löpande i olika forum, exempelvis inom ramen för samverkan med lokalpolisen. Handlingsplanen revideras årligen utifrån aktuell lägesbild. Lägesbilden tas fram tillsammans med andra berörda nämnder samt i samarbete med polisen. Nästa revidering sker i samband med tertiärrapport 1 2019. I revideringen ska status på föregående års vidtagna åtgärder framgå. För att tydliggöra uppföljningsbara mål kopplat till riktlinjerna och för att på ett bättre sätt kunna stödja nämnderna i uppföljning och utvärdering av insatsernas effekt bedrivs ett utvecklingsarbete stadsövergripande i samverkan med Försvarshögskolan.

Sammanfattning av utbildningsnämndens åtgärder mot våldsbejakande extremism

Åtgärder	Ansvarig	Samverkan	Status	Uppföljning
Struktur för framtagande av lägesbild i stadens skolor	Planeringsenheten, utbildningsförvaltningen	Grundskolor, gymnasieskolor, stadsdelsförvaltningar	Pågående, en första webbsurvey avslutad	Årlig webbenkät, uppföljning av resultat vid skolbesök
Analys av relevant statistik, anmälningar om kränkande behandlingar, orosanmälningar.	Planeringsenheten, utbildningsförvaltningen	Utbildningsförvaltningen, stadsdelsförvaltningar, socialförvaltningen	Pågående	Ordinarie uppföljning
Inventering av skolornas pågående värdegrundsarbete	Ledningsstaben och berörda avdelningar	Grundskoleavdelningen, gymnasieavdelningen, grundskolor, gymnasieskolor	Pågående	Ordinarie uppföljning
Skapa kunskapsbank med informationsmaterial om våldsbejakande extremism	Planeringsenheten, grundskoleavdelningen, gymnasieavdelningen, kommunikationsenheten		Pågående	
Kompetensutveckling av skolans personal (riktade insatser samt utbildningar)	Planeringsenheten, grundskoleavdelningen, gymnasieavdelningen, avdelningen för stöd kring läande och elevhälsa	Utbildningsförvaltningen, stadsledningskontoret	Pågående, flera utbildningsinsatser avslutade och planerade	Ordinarie uppföljning
Utveckling av samarbetet med stadsdelar och deltagande i lokala nätverk	Grundskolor, gymnasieskolor	Utbildningsförvaltningen, stadsdelsförvaltningar	Löpande	Ordinarie uppföljning